

TEZĂ DE ABILITARE REZUMAT

SĂNĂTATE PUBLICĂ – CONCEPTE DE BAZĂ.

**EXPERIENȚE ȘI CERCETĂRI APLICATE ÎN DOMENIUL
MEDICINII DENTARE**

Domeniul de abilitare:

MEDICINĂ

Autor: Conf. Dr. Daniela MĂNUC

Teza de abilitare consacrată sănătății publice în România pornește de la clarificarea unor concepte de bază (1.1), cu abordarea problematicii la nivel european și armonizarea tendințelor din programele comunitare privind sănătatea publică (prima parte subcap. 1.2-1.5, respectiv *Health 2020 – The new European health policy*). În continuare (cap. 2 – *Monitoring in public health with the specificity of the dental field*) autoarea supune atenției o sinteză asupra preocupărilor actuale și de perspectivă privind sănătatea publică derulate sub forma cercetărilor întreprinse în aria sa de preocupări, atât din perspectiva funcțiilor de responsabilitate publică și, în aceeași măsură în cea de cadru didactic (conferențiar universitar) la Universitatea de Medicină și Farmacie "Carol Davila" București.

Partea a II (*Applied research*) este consacrată prezentării rezultatelor unor cercetări aplicate, dezvoltate de autoare cu privire la domeniul analizat, precum și promovării experienței acumulate în activitatea personală, atât ca cercetător, cât și ca manager de proiecte și programe de cercetare naționale sau cu finanțare și de interes European.

Partea a III-a prezintă viziunile autoarei referitoare la devenirea în cariera universitară și de cercetare din perspectiva dobândirii calității de conducător de doctorat în domeniu, pentru care participă la Concursul de abilitare.

În continuare sunt redată sinteze asupra celor arătate mai sus, care scot în evidență îndreptățita calificare a dr Daniela MĂNUC pentru prezentarea la concursul de abilitare.

1. Sănătatea 2020 – Noua politică europeană privind sănătatea

1.1. *Importanța siguranței și sănătății – o abordare managerială în sectorul sănătății publice.* Lucrarea prezintă importanța sănătății și siguranței profesionale (SSP) din sectorul sănătății publice, a sistemului de management al sănătății și siguranței profesionale (SMSSP), ca instrument care ține seama de politică, de oameni și de mijloacele de îmbunătățire continuă a performanțelor organizației. Pentru aceasta se au în vedere referințele din EN ISO 9004:2010, EN 155224:2013 și ISO IWA 1:2009, care promovează un sistem pentru management de calitate pentru dezvoltarea și creșterea calității organizațiilor din sectorul sănătății publice și elaborarea unor politici de protecție și prevenire privind accidentele de muncă.

1.2. *Utilizarea unor modele și a unui software specifice pentru identificarea, evaluarea și prevenirea riscurilor profesionale în sectorul de sănătate din România.* Acest capitol prezintă modul de utilizare a unui model și a unui software specifice pentru identificarea, evaluarea și prevenirea accidentelor legate de siguranța și sănătatea profesionale din sectorul sănătății publice din România: EVASAN, elaborat în cadrul POSDRU/81/3.2/S/48872, COMPEFSAN de Institutul Național de Dezvoltare și Cercetare a Securității Naționale "Alexandru Darabont" din București, în parteneriat cu Universitatea de Medicină și Farmacie "Carol Davila" din București, Institutul Român de Cercetări Economice și Sociale și Sondaje IRECSO și Academia de Studii Economice din București. Modelul și aplicația software au în vedere creșterea eficienței evaluării riscului de accidente și boli profesionale din spitale și din alte

instituții de sănătate (clinici, maternități, centre de tratament și recuperare etc.), conform Legii nr. 319/2006 și HG nr. 1425/2006 și constituie instrumente ușor de folosit pentru personalul din domeniul sănătății și al sănătății profesionale și pentru inspectorii de securitatea muncii, pentru a evalua locurile de muncă din instituțiile medicale.

1.3. *Îmbunătățirea performanțelor în sectorul sănătății publice prin Strategia Europa 2020 – responsabilitatea socială, conform ISO 26000.* Lucrarea prezintă importanța abordării manageriale a ISO 26000 din sectorul sănătății publice, conform Strategiei Europene pentru sănătate 2020. Performanțele unei organizații în raport cu societatea în care funcționează și cu impactul său asupra mediului au devenit o parte critică a măsurării performanțelor generale și a capacității sale de a funcționa eficient în continuare. Percepția performanțelor unei organizații, în ceea ce privește responsabilitatea socială, trebuie să țină seama de minimu două practici fundamentale pentru responsabilitatea socială: recunoașterea responsabilității sociale în sfera de influență și identificarea și cooperarea cu entitățile interesate.

1.4. *Îmbunătățirea performanțelor în sectorul sănătății publice prin Strategia Europa 2020 – responsabilitatea socială, conform ISO 26000.* Strategia Europa 2020 și ghidul pentru responsabilitatea socială, ISO 26000 (ISO 26000, 2010), sunt abordate în această secvență a studiului obiectivele pentru o creștere inteligentă, sustenabilă și inclusivă, care rezonază puternic cu responsabilitatea socială și exprimă nevoia de înnoire a strategiei UE de promovare a responsabilității sociale. Promovarea unei bune sănătăți constituie o parte integrantă a Strategiei Europa 2020, o strategie a UE de creștere economică pentru zece ani.

Conform Strategiei OMS – Sănătatea pentru toți, scopul sănătății publice este de promovare a sănătății prin prevenirea îmbolnăvirii, păstrarea stării de sănătate, controlul bolilor morbidității și a consecințelor lor, revenirea la starea de sănătate.

România a optat pentru reforma sistemului medical public – modelul german de asigurări de sănătate. Schimbările din ultimii ani, se arată în concluzii, nu au rezolvat problemele serviciilor medicale, sistemul actual fiind unul hibrid.

1.5. *Abordarea managerială a securității și medicinei muncii conform ISO 54001 în sectorul sănătății publice.* Lucrarea reliefează importanța sănătății și siguranței profesionale (SSP) pentru sectorul sănătății publice, sistemul de management al SSP (SMSSP), conform ISO 45001 – un instrument care privește politica, oamenii și mijloacele de îmbunătățire continuă a performanțelor organizației. Aceasta promovează adaptarea unui sistem de management integrat pentru dezvoltarea și îmbunătățirea sectorului sănătății publice și nevoia elaborării unor politici de protecție și prevenire a accidentelor de muncă.

2. Monitorizarea sănătății publice

2.1. *Multisenzor pentru analiza clinică cu impact asupra evaluării sănătății publice.* Scopul acestei lucrări este acela de a analiza valabilitatea tranzistorilor cu efect de câmp cu sensibilitate la ioni (ISFET) pentru activitatea clinică și cerințele pentru evaluarea stării de sănătate publică. Sensorii au fost utilizați într-un ansamblu de

celule oferit de firma Bellhouse Medical Products. Ca și într-o lucrare din aceeași arie [1], senzorii au fost utilizați pentru analiza fluidelor biologice, unde concentrațiile de sodiu, de potasiu și de calciu sunt de mare importanță. Au fost determinate caracteristicile electrochimice pentru utilizarea în chimia clinică.

2.2. Îmbunătățirea capacității de evaluare și monitorizare a stării de sănătate în cadrul reformei sistemului de sănătate – Proiect PHARE

Prin Programul Comunitar de Sănătate Publică 2003-2008, Uniunea Europeană a stabilit obiectivele pentru crearea și funcționarea unui sistem de monitorizare sustenabilă a stării de sănătate. Sistemul este destinat asigurării de informații comparabile privind starea de sănătate și comportamentul populației privind starea de sănătate, îmbolnăvirile și sistemul de sănătate. Sistemul va continua programele comunitare anterioare privind starea de sănătate și va fi complementar activităților din programul Statistic Comunitar și va funcționa prin agențiile comunitare și organizațiile internaționale, cum ar fi Organizația Mondială a Sănătății (OMS) și Organizația de Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE). Majoritatea acțiunilor prevăzute de programul de acțiune comunitar aveau în vedere evoluția indicatorilor. În prezent, bolile transmisibile reprezintă 43% din totalul bolilor la nivel mondial. Până în 2020, această cifră ar putea crește până la 60%, din care bolile netransmisibile reprezintă 70% din decese. Această previziune bazată pe datele la nivel de țară indică apariția unei epidemii de boli netransmisibile. O mai bună supraveghere la nivel de țară asigură informații mai bune și, astfel, posibilități mai mari pentru ministerul sănătății din fiecare țară de a îmbunătăți starea de sănătate. Supravegherea asigură o culegere sistematică a datelor și constituie baza monitorizării și evaluării distribuției și tendinței bolilor.

Obiectivul proiectului a fost sprijinul reformei din domeniile prioritare ale sănătății publice, identificate prin programul de prevenire și control al bolilor netransmisibile.

2.3. Creșterea performanțelor de sănătate a profesionalului, în conformitate cu ISO 45001, cu privire la regulamentul (CE) nr. 1907/2006 privind înregistrarea, evaluarea, autorizarea și restricția produselor chimice (REACH). Această lucrare vizează prezentarea unor aspecte legate de creșterea performanțelor de securitate și sănătate în muncă (OSH), în conformitate cu ISO 45001, a organizațiilor care fabrică sau importă produse chimice, cu respectarea Regulamentului (CE) nr. 1907/2006 privind înregistrarea, Evaluarea, autorizarea și restricționarea substanțelor chimice (REACH), se situează între 1 și 100 de tone pe an. Sunt prezentate metode specifice de evaluare a riscurilor chimice pentru a asigura protecția lucrătorilor prin măsuri de protecție și preventive adecvate.

3. Sănătatea publică – sănătatea dentară

3.1. Perspective internaționale privind corelarea factorilor de risc socio-comportamentali cu cariile dentare. Determinanții bolilor se regăsesc în lanțul complex de evenimente comportamentale și din mediul înconjurător, modelate de determinanții socioeconomi. Majoritatea studiilor efectuate cu scopul depistării factorilor de risc

socio-comportamentali în apariția cariilor dentare au fost susținute în țările industrializate. În țările în curs de dezvoltare s-au realizat asemenea rapoarte doar în ultimii ani. Studiile internaționale în colaborare cu instituții ale Organizației Mondiale a Sănătății (OMS) și alte studii efectuate cu scopul determinării factorilor sociali în apariția cariilor dentare (utilizând aceeași metodologie), au rolul de a asigura în diferite țări evidențele empirice ale diferențelor sociale din sănătatea orală, raportate la sistemele de îngrijire a sănătății orale. Am urmărit punerea în evidență a problemelor dificile survenite în practica sănătății publice dentare, cu accent deosebit pe importanța evaluării riscurilor apărute în estimarea potențialului de prevenție. Prin urmare, pe viitor, în programele de sănătate publică, ar putea fi instrumentată evaluarea sistematică a factorilor de risc în planificarea și supravegherea promovării sănătății orale și a programelor de intervenție în combaterea bolilor orale.

3.2. *Hipodonția asociată cu problema erupțiilor – raport de caz.* Deplasarea dinților constituie o problemă majoră, care afectează de obicei zona premolară a caninului. Aceasta este deseori asociată cu alte anomalii dentare, cum ar fi ageneza dentară, incisivi laterali deformați, dinți de lapte retrași, poziții anormale ale dinților adiacenți sau alte malformații ale dinților. Lucrarea prezintă gestionarea ortodontică cu ajutorul unor dispozitive fixe în cazul deplasării premolarului, asociată cu absența congenitală a unui incisiv lateral superior și a unui premolar superior și un incisiv lateral superior deformat.

3.3. *Studiu original. Cercetarea modificărilor dimensionale produse de disfuncția în zona mediană.* Evaluarea și compararea modificărilor apărute în zona anterioară, la nivel de molar și premolar, după disjuncție s-au făcut prin desfacerea suturii palatului. Grupul de probă a fost împărțit în 5 grupe de vârstă, astfel: 6-8 ani: 3 pacienți, o fată și 2 băieți; 9-11 ani: 12 pacienți, 7 fete și 5 băieți; 12-14 ani: 6 pacienți, 4 fete și 2 băieți; 15-17 ani: 6 pacienți, 3 fete și 3 băieți; 18-20 ani: 5 pacienți, 2 fete și 3 băieți. După stabilirea diagnosticului s-au făcut măsurători ale incisivilor superiori permanenți. Valorile pentru incisivi au fost introduse în tabelul Pout, obținând valorile corespunzătoare ale distanței interpremolare și a distanței intermolare. Aceste valori au fost comparate cu cele rezultate din măsurătorile directe la nivelul reperelor clasice. Pacienții au primit un dispozitiv prevăzut cu șurub de disjuncție de 11 mm. După realizarea disjuncției, s-au repetat măsurătorile. Valorile obținute după disjuncție au fost comparate cu cele anterioare. Studiul a cuantificat modificările determinate de disjuncție la maxilarul superior transversal, pe o mostră de 30 de pacienți: 17 fete și 13 băieți. Analiza datelor obținute după disjuncție prezintă unele elemente interesante: procentual, valoarea IP în IM crește după disjuncție față de valoarea anterioară începerii tratamentului, procentajul IP în IM prezentând o schemă a variației aproape lineară. Cea mai mare separare s-a obținut în zona anterioară (cea mai afectată de lipsa de spațiu), confirmând astfel ipotezele privind modul de rupere a suturii palatale, ca și pe cele privind deplasarea fragmentelor de maxilar în timpul disjuncției.

3.4. *Studiul nivelului biochimic la dezechilibrul mg și CA-MG la pacienții cu cancer bucal cu afecțiuni potențial maligne și tratamentul lor cu dsss și proteze.* În ultimul deceniu s-a observat o creștere semnificativă a indicatorilor de cancer bucal și a frecvenței afecțiunilor potențial maligne, ceea ce a dus la includerea aceste patologii printre principalele probleme de sănătate publică legate de medicina dentară. Se pare că pe lângă rolul esențial al magneziului și al calciului pentru funcțiile corpului uman, modificarea nivelurilor de magneziu și calciu în ser și salivă poate influența patogeneza cancerului bucal și a afecțiunilor bucale potențial maligne. Scopul studiului a fost măsurarea nivelurilor de magneziu și calciu în ser la pacienții cu cancer bucal și cu afecțiuni ale gurii potențial maligne. Nivelurile de magneziu în ser și salivă în cazul cancerului gurii au fost mai mari decât în cazul subiecților de control sănătoși. Nu există diferențe statistice semnificative între variațiile totalului de calciu în ser și ale calciului din salivă în cadrul grupului de studiu față de grupul de control.

3.5. *Un algoritm de identificare a claselor tip Kennedy în cazul edentării reduse parțiale.* Identificarea claselor tip Kennedy joacă un rol important pentru stabilirea diagnosticului bucal și a soluțiilor terapeutice în zona edentării reduse parțiale. Medicul nu trebuie să înregistreze întotdeauna clasificarea tip Kennedy și fișierul electronic al pacientului. Prin urmare, am realizat un algoritm în Visual FoxPro, care – începând cu diagnosticul dinților incluși în baza de date – stabilește clasa tip Kennedy pentru fiecare pacient, precum și distribuția frecvențelor pentru clasificare tip Kennedy pentru întreaga bază de date. Algoritmul a fost pentru baza de date care conține imaginea dentară folosind modelul OMS creat în Centrul OMS al facultății în 2002. Avantajul acestui model a fost acela că a permis înregistrarea precisă a diagnosticului la nivelul fiecărui dinte, fără alte analize. Pe baza acestui model, algoritmul a permis detalierea analizelor și găsirea de informații suplimentare privind pacientul, cât și pentru întreaga bază de date. Acest algoritm s-a dovedit util în special pentru bazele de date mari mai ales în scopuri clinice.